

Sociálne aspekty v zdaňovaní príjmov fyzických osôb v Nemecku **Social Aspects in Personal Income Taxation in Germany**

Ivona Ďurinová

Abstrakt: Daňový a sociálny systém je neoddeliteľnou súčasťou každej krajiny. Cieľom príspevku je priblížiť sociálne aspekty zdaňovania príjmov fyzických osôb v Nemecku, resp. daňové stimuly sociálneho charakteru uplatňované v rámci zdaňovania príjmov fyzických osôb, uskutočniť analýzu uplatňovaných daňových stimulov v rámci prípadovej štúdie a zhodnotiť dopad daňových stimulov na daňovú povinnosť fyzických osôb. Vplyv sociálnych faktorov na výšku daňovej povinnosti daňovníka sa skúma v závislosti od výšky mzdy daňovníka v troch variantoch (nízko-príjmový, priemerne-príjmový, vysoko-príjmový). Prostredníctvom efektívnej sadzby dane sa poukazuje na skutočný vplyv uplatňovaných stimulov sociálneho charakteru. V príspevku sa využíva metóda analýzy, syntézy a komparácie.

Abstract: The tax and social system is an integral part of every country. The aim of the paper is to approach the social aspects of personal income taxation in Germany, respectively. tax incentives of a social nature applied within the framework of personal income taxation, to perform an analysis of the applied tax incentives within the case study, to evaluate the impact of tax incentives on the tax liability of natural persons. The influence of social factors on the amount of taxpayer's tax liability is examined depending on the amount of the taxpayer's salary in three variants (low-income, average-income, high-income). The effective tax rate points to the real impact of the social incentives applied. The paper uses the method of analysis, synthesis and comparison.

Kľúčové slová: daňový systém, sociálny systém, daňové stimuly, daň z príjmov fyzických osôb

Keywords: tax system, social system, tax incentives, personal income tax

JEL classification: H20, H24, H25

1. Úvod

Medzi kľúčové systémy v ekonomike každej krajiny, ktoré významne ovplyvňujú verejné financie ako aj financie daňových subjektov v danej krajine, patria daňový systém a sociálny systém. Každý z nich má svoje hlavné a čiastkové ciele a špecifické funkcie, ktoré sa zabezpečujú uplatňovaním vlastných nástrojov. V rámci týchto nástrojov majú dôležitú úlohu daňové stimuly sociálneho charakteru. Daňové stimuly predstavujú konkrétne a cielené daňové nástroje v hospodárskej a sociálnej politike štátu, prostredníctvom ktorých štát ovplyvňuje správanie ekonomických subjektov, aby tak dosiahol svoje ciele (Lénártová, 2014).

Cieľom príspevku je priblížiť sociálne aspekty zdaňovania príjmov fyzických osôb v Nemecku, resp. daňové stimuly sociálneho charakteru uplatňované v rámci zdaňovania príjmov fyzických osôb, uskutočniť analýzu uplatňovaných daňových stimulov v rámci prípadovej štúdie a zhodnotiť dopad daňových stimulov na daňovú povinnosť fyzických osôb.

2. Stav riešenej problematiky

Zdaňovanie príjmov fyzických osôb v Nemecku je progresívne. Progresívny systém zdaňovania je v rozpätí od 14 % až 45 %, pričom existujú rôzne triedy, do ktorých je každý daňovník zaradený individuálne na základe určitých podmienok a tarifné pásma, ktoré určujú sadzbu dane.¹

Tab. 1: Daňové triedy v Nemecku

Daňová trieda	Zaradenie daňovníkov do daňových tried
I.	Slobodní, rozvedení, ovdovení, žijící bez dětí
II.	Samo živitelia s dětmi
III.	Ženatí/vydaté v případě, ak partner zarába výrazne menej
IV.	Ženatí/vydaté v případě, ak partneri zarábajú približne rovnako
V.	Manžel/ka daňovej triedy 3
VI.	Jednotlivci s viacerými zamestnaniami bez ohľadu na rodinný stav

Zdroj: spracované podľa VMD CONSULTING S.R.O.. Daňové triedy v Nemecku [elektronický zdroj].

Daňová trieda 1 je určená pre slobodných, rozvedených, ovdovených aj bezdetných, a to aj v prípade, ak majú deti, s ktorými však nežijú v spoločnej domácnosti. Daňová trieda 2 je pre slobodných rodičov, ktorí sú samo živitelia rodiny. Pri prvom dieťati predstavuje daňová úľava sumu 1908 €, pre každé ďalšie sa prirába suma 240 €. Celková suma úľavy sa odpočíta z celkového príjmu za kalendárny rok. Táto forma daňovej úľavy je výhradne poskytnutá druhej daňovej triede, žiadnej inej. Daňová trieda 3 je určená pre ľudí žijúcich v manželstve, kedy jeden z partnerov zarába omnoho viac. Menej zarábajúcemu partnerovi je následne priradená daňová trieda 5, ktorá je určená výlučne ľuďom žijúcim v manželstve. V 5. triede neexistuje nezdaniťné minimum ani nezdaniťná položka na deti. Dôvodom je skutočnosť, že nezdaniťné minimum pre daňovú triedu 3 je dvojnásobkom nezdaniťného minima pre daňovníka, ktoré predstavuje sumu 9 408 € pre rok 2020. Daňová trieda 5 má teda svoju nezdaniťnú položku zohľadnenú u partnera, pretože pre rok 2020 predstavuje nezdaniťná časť takéhoto páru hodnotu 18 816 €. V praxi to znamená, že v daňovej triede 3 sa príjem do 18 816 € nezdaňuje, zatiaľ čo v daňovej triede 5 sa od začiatku zdaňuje celý zárobok. Pri manželských pároch sa daňové triedy sčítavajú dokopy, pričom súčet oboch daňových tried musí byť spolu 8, takže napríklad daňové triedy 5 a 3.² Daňovníci sú zaradení do 4. daňovej triedy v prípade, ak obaja partneri majú zhruba rovnaký príjem. Ak manželia zarábajú približne rovnako, je pre obidvoch výhodnejšie zaradenie do triedy 4. Daňové preddavky sú rovnaké ako pre daňovú triedu 1. Rozdielom je iba nezdaniťná položka na dieťa. V prípade daňovej triedy 1 sa uplatňuje celá nezdaniťná položka na dieťa jednému rodičovi, pri triede 4 sa delí medzi oboch rodičov. V roku 2020 celá nezdaniťná položka na dieťa predstavovala sumu 5 172 € ročne a teda 431 € mesačne. Daňová trieda 6 je určená pre zamestnanca bez daňového identifikačného čísla, ktorý v aktuálnom kalendárnom roku dosiaľ nepracoval v Nemecku, bude

¹ NIEMANN, Rainer – SCHREIBER, Ulrich. *Herausforderungen und Entwicklungsperspektiven des Steuersystems*, [elektronický zdroj]. Schmalenbachs, 2020, [cit. 2021-01-11]. Dostupné na: file:///C:/Users/dell/Downloads/Niemann-Schreiber2020_Article_HerausforderungenUndEntwicklun.pdf.

² VMD CONSULTING S.R.O.. *Daňové triedy v Nemecku* [elektronický zdroj]. Spišská Nová Ves, 2020, [cit. 2021-01-26]. Dostupné na: <https://www.vratmidan.sk/2020/07/24/danove-triedy-v-nemecku-vsetko-co-potrebuje-vediet/>

najviac daňovo zaťaženy, pretože krajina o ňom nemá žiadnu evidenciu, takže pre ňu predstavuje riziko. V tejto triede nie je možné si uplatniť základné nezdaniteľné minimum, nezdaniteľnú položku na dieťa, ani paušálne zohľadnenie nákladov. Tieto obmedzenia sú postavené na základe, podľa ktorého viac pracujúci - viac zarába a teda musí platiť vyššie dane. V prípade, ak zamestnanec popri svojom hlavnom pracovnom pomere pracuje aj niekde inde, nie je zaradený iba do jednej daňovej triedy, ale má uvedenú aj daňovú triedu 6. V takom prípade je potrebné zvážiť, či sa dodatočné zamestnanie vôbec oplatí.³

V prípade zamestnancov tvorí najväčšiu časť príjmov hrubá mzda. Tento príjem zahŕňa aj vecné dávky ako príspevky na stravovanie a ubytovanie alebo iné výhody, ako napríklad poskytnutie služobného auta na súkromné účely a pod. V Nemecku majú zamestnanci právo znížiť svoj základ dane o náklady vynaložené na výkon pracovnej činnosti. Patria sem cestovné náklady, náklady na vedenie dvojitej domácnosti, náklady na odborné knihy, ďalšie školenia, pracovné odevy a mnohé ďalšie. Daňový úrad zohľadňuje pre každého zamestnanca paušálne náklady vo výške 1 000 €, teda každému zamestnancovi sú automaticky odrátané od celkových príjmov náklady vo výške 1 000 €. Samozrejme každý, kto má preukázateľne vyššie náklady, ich môže uviesť v daňovom priznaní a tak znížiť svoj základ dane. Z osobitných výdavkov možno uplatniť napríklad cirkevnú daň, výživné alebo iné mimoriadne náklady.⁴ Tabuľka 2 uvádza všetky položky, konkrétne paušálne výdavky a nezdaniteľné minimum podľa jednotlivých daňových tried. Tabuľka uvádza aj konečné sumy v ročnom aj mesačnom variante, ktoré ak sa nepresiahnu, tak sa daň z príjmov neuplatní.

Tab. 2: Daňové stimuly v Nemecku uplatňované pri zdaňovaní príjmov fyzických osôb

Daňová trieda	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Základné nezdaniteľné minimum	9 408,00 €	9 408,00 €	18 817,00 €	9 408,00 €	-	-
Paušálna suma výdavkov pre zamestnancov	1 000,00 €	1 000,00 €	1 000,00 €	1 000,00 €	1 000,00 €	-
Špeciálne výdavky paušálna suma	36,00 €	36,00 €	36,00 €	36,00 €	36,00 €	-
Výška úľavy pre osamelých rodičov	-	1 908,00 €	-	-	-	-
Daň z príjmu sa neuplatňuje do uvedenej výšky (rok)	11 877,99 €	14 045,99 €	22 577,99 €	11 877,99 €	1186,99 €	9,99 €
Daň z príjmu sa neuplatňuje do uvedenej výšky (mesiac)	989,83 €	1 170,49 €	1 881,49 €	989,83 €	98,91 €	0,83 €

Zdroj: spracované podľa LOHN-INFO. Das Lohnsteuerabzugsverfahren - Zahlen zur Lohnsteuer, [elektronický zdroj].

³ SIRIUS DIENSTLEISTUNGEN GMBH. *Das deutsche Steuersystem*, [elektronický zdroj]. Passau, 2019, [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: <https://sk.sirius-personal.eu/post/2019/04/24/nemeck%C3%BD-da%C5%88ov%C3%BD-syst%C3%A9m>

⁴ VMD CONSULTING S.R.O.. *Kalkulácia výšky dane v Nemecku* [elektronický zdroj]. Spišská Nová Ves, 2020, [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: <https://www.vratmidan.sk/2020/10/16/kalkulacia-vysky-dane-v-nemecku/>

Tab. 3: Progresívna stupnica daňových sadzieb pre fyzické osoby v Nemecku

Tarifné pásmo	Sadzba dane	Ročný príjem v hrubom v €
I.	0 %	do 9 408
II.	14 % až 24 % pričom tempo rastu je rýchle	od 9 408 do 57 052
III.	24 % až 42 % pričom tempo rastu je pomalé	od 9 408 do 57 052
IV.	42 %	od 57 052 do 270 501
V.	45 %	od 270 501

Zdroj: spracované podľa LOHN-INFO. Das Lohnsteuerabzugsverfahren - Zahlen zur Lohnsteuer, [elektronický zdroj].

V prvom tarifnom pásme je to jednoduché a zrozumiteľné, v druhom a treťom je ohraničenie príjmov rovnaké, pretože od sumy nezdaniiteľnej časti základu dane, až po sumu 57 052 € sa sadzba dane mení od 14 % až po 42 %, následne po prekročení príjmu vo výške 57 052 € sa sadzba na úrovni 42 % nemení až po hranicu príjmu 270 501 €. V poslednom tarifnom pásme je to veľmi podobné ako na Slovensku. V SR je to takzvaná miliónárska daň (25 %) a v Nemecku je to tzv. daň bohatých. Vyššia sadzba dane z príjmov ako 45 % v Nemecku neexistuje. Minimálna mzda pre rok 2020 je na úrovni 1 571 € mesačne.

Uvedené sadzby dane však nie sú konečné, nakoľko je každá fyzická osoba, dosahujúca vyšší ako minimálny príjem, povinná zaplatiť navyše aj 5,5 % solidárny príspevok, ako daňovú prirážku, ktorá slúži na vyrovnávanie ekonomických a sociálnych rozdielov medzi krajinami bývalej NDR, čiže medzi západným a východným Nemeckom. Tí, ktorí sú členmi rímsko-katolíckej, nemeckej protestantskej, Luteránskej alebo židovskej cirkvi sú povinní platiť navyše aj cirkevnú daň vo výške 5 % až 9 % zo svojich dosiahnutých príjmov, v závislosti od spolkovéj krajiny, v ktorej daňovník žije. Príspevky na deti a príspevky na starostlivosť, výchovu alebo vzdelávanie sú stanovené pre rok 2020 vo výške 2 640 € ročne, takže celková nezdaniiteľná položka na diet'a predstavuje sumu 5 172 €. ⁵

Príspevky na sociálne zabezpečenie a zdravotné poistenie dosahujú úroveň takmer 40 % z dosiahnutej mzdy s tým, že polovicu zaplatí zamestnávateľ a polovicu platí sám zamestnanec. Podrobné odvodové zaťaženie uvádza tabuľka 4.

Tab. 4: Odvodové zaťaženie v Nemecku

Odvodové zaťaženie	Zamestnanec	Zamestnávateľ
Zdravotné poistenie	7,30 %	7,30 %
Poistenie dlhodobej starostlivosti	1,53 %	1,53 %
Dôchodkové poistenie	9,30 %	9,30 %
Poistenie v nezamestnanosti	1,20 %	1,20 %
Úrazové poistenie	-	1,20 %
Spolu	19,33 %	20,53 %

Zdroj: spracované podľa LOHN-INFO. Sozialversicherungsbeiträge, [elektronický zdroj]. ⁶

⁵ LOHN-INFO. Berechnung der Kirchensteuer beim Lohnsteuerabzugsverfahren, [elektronický zdroj]. Zwönitz, 2020, [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: <https://www.lohn-info.de/kirchensteuer.html#berechnung>.

⁶ LOHN-INFO. Sozialversicherungsbeiträge 2020, [elektronický zdroj], Zwönitz, 2020, [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: <https://www.lohn-info.de/sozialversicherungsbeitraege2020.html>.

Zamestnanec si prispieva rovnakými čiastkami na všetky poistenia okrem odvodu za úrazové poistenie, ten sa týka výhradne zamestnávateľov a ak je daňovník slobodný a starší ako 23 rokov, tak sa mu sadzba odvodov na poistenie dlhodobej starostlivosti navyšuje o 0,25 %. Existujú aj dodatočné príspevky na zdravotné poistenie, ktorých sadzba pre rok 2020 je 1,1 %. Tieto sadzby sú obmedzené výškou príjmu, dôchodkové a poistenie v nezamestnanosti maximálne do výšky 82 800 €, zdravotné a poistenie dlhodobej starostlivosti maximálne do výšky 56 250 €. ⁷

3. Výskumný dizajn

Cieľom príspevku je priblížiť sociálne aspekty zdaňovania príjmov fyzických osôb v Nemecku, resp. daňové stimuly sociálneho charakteru a porovnať ich s daňovými stimulmi uplatňovanými pri zdaňovaní príjmov fyzických osôb v SR.

Čiastkové ciele sú nasledovné:

- získať prehľad o uplatňovaných daňových stimuloch sociálneho charakteru v podmienkach Nemecka,
- uskutočniť analýzu uplatňovaných daňových stimulov v rámci prípadovej štúdie, zhodnotiť dopad daňových stimulov na daňovú povinnosť fyzických osôb,
- porovnať uvedené stimuly so stimulmi obdobného charakteru, ktoré sa uplatňujú v rámci zdaňovania príjmov fyzických osôb v SR.

V príspevku sa využíva metóda analýzy, syntézy a komparácie.

4. Výsledky výskumu

Na sociálne aspekty zdaňovania príjmov fyzických osôb v Nemecku poukážeme prostredníctvom prípadovej štúdie.

Prípadová štúdia zdaňovania príjmov fyzických osôb v Nemecku

Daňovník – fyzická osoba, rezident danej krajiny, má 30 rokov, manželku, ktorá s daňovníkom žije v spoločnej domácnosti a dve deti vo veku 3 a 7 rokov. Manželka dosiahla za zdaňovacie obdobie príjem z dohody o vykonaní práce, vo výške 2 400 €. Daňovníci žijú v spoločnej domácnosti už 10 rokov. Daňovník má príjem zo závislej činnosti, žiadne iné príjmy nemá. Daňovník nie je poberateľom sociálnych príspevkov. Dopad uplatnenia daňových stimulov budeme skúmať pre tri výšky príjmov, teda v troch variantoch. Daňovník mal za zdaňovacie obdobie úhrady na doplnkové dôchodkové sporenie, poskytol dar školskému zariadeniu a mal úhrady súvisiace s kúpeľnou starostlivosťou.

Tab. 5: Výdavky daňovníka za zdaňovacie obdobie 2020 (v €)

Položka/variant	I.	II.	III.
Poskytnutý dar	50,00	100,00	400,00
Úhrady na DDS	300,00	600,00	900,00
Kúpeľná starostlivosť	100,00	200,00	400,00

Zdroj: vlastné spracovanie

⁷ LOHN-INFO. *Sozialversicherungsbeiträge 2020*, [elektronický zdroj], Zwönitz, 2020, [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: <https://www.lohn-info.de/sozialversicherungsbeitraege2020.html>.

Daňovník začal v roku 2020 splácať hypotekárny úver na bývanie, konkrétne sumy položiek pre jednotlivé varianty uvádza tabuľka 6 a 7. Výška hypotekárneho úveru je stanovená na základe príjmu daňovníka, v prvom variante daňovníkovi po celkovej splátke ostane platné životné minimum, v ostatných dvoch variantoch daňovníkovi ostane minimálne 80 % príjmu. Dĺžka obdobia, po ktorú bude daňovník splácať úver je 25 rokov. Úroková sadzba je vo výške 3 %. Výpočet splátky istiny, úrokov aj celkovú splátku úveru pre rok 2020 uvádza tabuľka 7.

Tab. 6: Hypotekárny úver – zadanie

Položka/variant	I.	II.	III.
Hypotekárny úver	95 000 €	185 000 €	625 000 €
Dĺžka v rokoch	25	25	25
Sadzba	3 %	3 %	3 %

Zdroj: vlastné spracovanie

Tab. 7: Hypotekárny úver – výpočet (v €)

Variant/Splátka	Istiny	Úrokov	Celková
I.	2 605,65	2 850,00	5 455,65
II.	5 074,16	5 550,00	10 624,16
III.	17 142,42	18 750,00	35 892,42

Zdroj: vlastné spracovanie

Daňovníci sa v podmienkach Nemecka zdaňujú spolu, sú veriaci (na účel cirkevnej dani). Výšku príjmov je stanovená na základe priemernej nominálnej mzdy pre rok 2020 a určených koeficientov pre výpočet úrovni miezd.

Priemerná mzda v Nemecku bola pre rok 2020 vo výške 47 928 € ročne. Mzda je stanovená na základe koeficientov, ktorú sme použili pri výpočte daňovej povinnosti daňovníka. Tabuľka 8 uvádza výšku mzdy daňovníka v troch variantoch, tabuľka 9 uvádza výpočet dane z príjmov daňovníka - fyzickej osoby.

Tab. 8: Určenie výšky mzdy – Nemecko

Priemerná nominálna mzda v €	Koeficient	Variant	Mzda určená pre výpočet v €
47 928	0,6	Nízko-príjmový	28 757
47 928	1	Priemerne-príjmový	47 928
47 928	4	Vysoko-príjmový	191 712

Zdroj: spracované podľa Statista, [elektronický zdroj].⁸

⁸ Statista. *Durchschnittsgehalt in Deutschland*, [elektronický zdroj]. Berlin, 2020, [cit. 2021-01-25]. Dostupné na: <https://de.statista.com/themen/293/durchschnittseinkommen/>.

Tab. 9: Výpočet dane z príjmov fyzickej osoby v Nemecku

Zóna	Ročný príjem v hrubom v €	Výpočet
Nulová	do 9 408	0
Nižšej progresie	od 9 408 do 57 052	$(972,87 * r + 1\,400) * r$
Horná postupová	od 9 408 do 57 052	$(212,02 * z + 2\,397) * z + 972,79$
1. Proporcionálna	od 57 052 do 270 501	$0,42 * x - 8\,963,74$
2. Proporcionálna	od 270 501	$0,45 * x - 17\,078,74$

Zdroj: spracované podľa §32a EStG.

Prícom „r“ znamená jednu desaťtisícinu časti zdaniteľného príjmu, ktorá presahuje nezdaniteľné minimum, zaokrúhlenú nadol na celú sumu v €, „z“ predstavuje jednu desaťtisícinu časti zdaniteľného príjmu, ktorá presahuje 14 532 €, zaokrúhlenú nadol na celú sumu v €. A „x“ je zdaniteľný príjem zaokrúhlený nadol na celú sumu v eurách. Výsledná suma dane musí byť zaokrúhlená nadol na celú sumu v eurách.

Tab. 10: Schéma výpočtu dane z príjmov fyzickej osoby v Nemecku

Výpočet dane z príjmov FO
ČZD z celkových príjmov zo zamestnania
- Odpočítateľné položky a mimoriadne výdavky
- Ostatné osobitné výdavky
ČZD po odpočtoch
- Nezdaniteľné minimum
- Nezdaniteľná položka na dieťa
Základ dane z celkových príjmov zo zamestnania
ČZD z príjmov z poľnohospodárstva a lesníctva
ČZD zo samostatnej zárobkovej činnosti
ČZD z príjmov z podnikania
ČZD z príjmov z prenájmu a lízingu
ČZD z príjmov z predaja súkromného majetku
ČZD z ostatných príjmov
Základ dane (súčet ČZD)
Daň
- Uhradené preddavky
Daň na úhradu alebo daňový preplatok

Zdroj: spracované podľa §32 EStG.

Vysvetlivky: ČZD – čiastkový základ dane, FO – fyzická osoba

Pre každý variant sa uvádza daňová povinnosť daňovníka zaradeného v 3. daňovej triede, výpočet a porovnanie situácie, keby daňovník nemal možnosť si uplatniť daňové úľavy a nezdaniteľné časti základu dane. Najskôr sa ČZD zo závislej činnosti znižuje o odpočty, buď paušálnou sumou 1 000 € alebo daňovo preukázateľnými výdavkami, do ktorých patria napríklad cestovné náklady alebo náklady na špecifický odev potrebný pre výkon práce a podobne. Následne sa ČZD zníži o nezdaniteľné minimum a nezdaniteľnú položku na dieťa,

v tomto prípade základ dane nesmie byť záporný. Následne sa určí ČZD z prenájmu a stanoví sa daňová povinnosť podľa tabuľky 10.

Tab. 11: Výpočet daňovej povinnosti fyzickej osoby v Nemecku v € [nízko-príjmový]

		V prípade uplatnenia	V prípade neuplatnenia
1	ČZD z príjmu zo zamestnania	28 756,80	28 756,80
2	Odpočítateľné položky a mimoriadne výdavky	1 000,00	-
3	Ostatné osobitné výdavky	36,00	-
4	ČZD po odpočtoch	27 720,80	28 756,80
5	Nezdaniteľné minimum	18 807,00	-
6	Nezdaniteľná položka na dieťa	10 344,00	-
7	Základ dane	-	28 756,80
8	Daň na úhradu/preplatok	1 430,20	4 811,49

Zdroj: vlastné spracovanie

Rozdiel si možno všimnúť vo výške čiastkového základu dane, ktorý nemôže byť znížený o paušálnu sumu výdavkov a osobitných výdavkov vo výške 1 036 €. Daňovník si uplatnil výdavky paušálnou sumou, pretože daňovo preukázateľné výdavky mal nižšie. Následne si uplatnil nezdaniteľnú časť základu dane na daňovníka a na deti vo výške viac ako 28 tis. €, pretože je zaradený v daňovej triede 3, takže má právo na dvojnásobok nezdaniteľného minima. ČZD zo zamestnania nesmie byť záporný, takže v prípade uplatnenia má daňovník základ dane 0 €, naopak v prípade neuplatnenia ostáva základ dane vo výške 28 756,80 €. V prípade uplatnenia všetkých daňových stimulov, vyšiel daňovníkovi preplatok vo výške 1 430,20 €. Ak totiž nezdaniteľná položka prevyšuje základ dane, o časť presahujúcu základ dane si daňovník môže požiadať. V prípade neuplatnenia daňových stimulov vyšla daňovníkovi daňová povinnosť vo výške 4 811,49 €, čo je rozdiel viac ako 5 000 €. Napriek tomu, že daňovník spláca hypotekárny úver na nehnuteľnosť, Nemecko dovoľuje znížiť základ dane o zaplatené úroky na úveroch na nehnuteľnosť len tým daňovníkom, ktorí kúpili nehnuteľnosť za účelom jej prenájmu alebo predaja, takže ak nehnuteľnosť nebude generovať príjmy, daňovník si úroky nesmie uplatniť. V našom prípade daňovník nekupoval nehnuteľnosť za obchodným účelom.

Tab. 12: Výpočet daňovej povinnosti fyzickej osoby v Nemecku v € [priemerne-príjmový]

		V prípade uplatnenia	V prípade neuplatnenia
1	ČZD z príjmu zo zamestnania	47 928,00	47 928,00
2	Odpočítateľné položky a mimoriadne výdavky	1 000,00	-
3	Ostatné osobitné výdavky	36,00	-
4	ČZD po odpočtoch	46 892,00	47 928,00
5	Nezdaniteľné minimum	18 807,00	-
6	Nezdaniteľná položka na dieťa	10 344,00	-
7	Základ dane	17 741,00	47 928,00
8	Daň na úhradu/preplatok	1 763,82	11 342,46

Zdroj: vlastné spracovanie

V tomto prípade daňovník uplatnil všetky nezdaniteľné časti aj odpočty rovnako ako v prvom variante. Daňovníkovi vyšla daňová povinnosť vo výške 1 763,82 €, pri neuplatňovaní jednotlivých nezdaniteľných častí a odpočtov mu povinnosť vyšla vo výške 6-násobku a to 11 342,46 €. V týchto dvoch variantoch môžeme vidieť najväčší rozdiel medzi výškami daňových povinností a teda ako veľmi ovplyvňujú sociálne prvky daňovú povinnosť.

Tab. 13: Výpočet daňovej povinnosti fyzickej osoby v Nemecku v € [vysoko-príjmový]

		V prípade uplatnenia	V prípade neuplatnenia
1	ČZD z príjmu zo zamestnania	191 712,00	191 712,00
2	Odpočítateľné položky a mimoriadne výdavky	1 300,00	-
3	Ostatné osobitné výdavky	36,00	-
4	ČZD po odpočtoch	190 376,00	191 712,00
5	Nezdaniteľné minimum	18 807,00	-
6	Nezdaniteľná položka na dieťa	10 344,00	-
7	Základ dane	161 225,00	191 712,00
8	Daň na úhradu/preplatok	58 750,00	71 555,30

Zdroj: vlastné spracovanie

V treťom variante si daňovník taktiež uplatnil všetky možné úľavy, v tomto prípade daňovník nie je obmedzený výškou príjmu a má tiež nárok na nezdaniteľné časti v plnej výške. V tomto prípade si daňovník uplatnil skutočne vynaložené výdavky v riadku 2, pretože prevyšovali paušálne, keďže mal úhrady na doplnkové dôchodkové sporenie vo výške 900 € a poskytol dar vo výške 400 €. Rozdiel medzi jednotlivými daňovými povinnosťami bol vo výške necelých 13 tis. €, čo v relatívnom vyjadrení nie je až taká vysoká zmena ako v prvých dvoch prípadoch, avšak je stále pomerne veľká. Tabuľka 14 uvádza výsledky prípadovej štúdie.

V nízko príjmovom variante mal daňovník príjmy vo výške 28 757 €. Uplatnila sa sadzba 23 %, pričom výsledný daňový preplatok činil 1 430,20 €, sumu daňovníkovi štát vráti vďaka vysokým nezdaniteľným častiam základu dane na deti, ktoré sa v takomto prípade považujú za daňový bonus. V prípade priemerného príjmu mal daňovník príjem vo výške 47 928 €, uplatnila sa sadzba dane vo výške 33 % a výsledná daňová povinnosť vyšla vo výške 1 763,82 €. V prípade vysoko-príjmového variantu mal daňovník príjmy 191 712 €. Použila sa sadzba dane vo výške 42 %, keďže sa zaradil do predposledného tarifného pásma. Výsledná daňová povinnosť vyšla vo výške 58 750,76 €, čo predstavuje takmer 50-násobok sumy daňovej povinnosti v prípade variantu 2, napriek tomu, že príjmy sa zvýšili 4-násobne.

Nemecko v rámci odpočítateľných položiek a mimoriadnych výdavkov považuje poskytnuté dary za daňovo uznateľné, ale keďže v prvých dvoch prípadoch boli úhrady nízke, uplatnili sa paušálne výdavky vo výške 1 036 €. V Nemecku úroky nie sú daňovo uznateľným výdavkom pokiaľ neslúžia na dosahovanie príjmov.

Tab. 14: Výsledky prípadovej štúdie

Variant	Položka	
Nízko-príjmový	Úhrn vyplatených príjmov	28 757,00 €
	Poskytnuté dary	1 036,00 €
	Úhrady na kúpeľnú starostlivosť	-
	Zaplatené úroky na úver	-
	Sadzba dane	23 %
	Daňová povinnosť	1 430,20 €
Priemerne-príjmový	Úhrn vyplatených príjmov	47 928,00 €
	Poskytnuté dary	1 036,00 €
	Úhrady na kúpeľnú starostlivosť	-
	Zaplatené úroky na úver	-
	Sadzba dane	33 %
	Daňová povinnosť	1 763,82 €
Vysoko-príjmový	Úhrn vyplatených príjmov	191 712,00 €
	Poskytnuté dary	1 336,00 €
	Úhrady na kúpeľnú starostlivosť	-
	Zaplatené úroky na úver	-
	Sadzba dane	42 %
	Daňová povinnosť	58 750,76 €

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 15 uvádza výšky daňových povinností jednotlivých variantov a percentuálnu zmenu pri uplatnení a neuplatnení daňových stimulov. Najvyššie zmeny sú v druhom variante, takže najväčší vplyv majú na priemerne-príjmových daňovníkov, naopak najnižšie zmeny sú v treťom variante, takže majú najnižší vplyv na vysoko-príjmových daňovníkov.

Tab. 15: Daňová povinnosť v prípade uplatnenia a neuplatnenia daňových stimulov

	V prípade uplatnenia	V prípade neuplatnenia	% zmena
Variant I	1 430,20	4 811,49	336,42 %
Variant II	1 763,82	11 342,46	543,06 %
Variant III	58 750,76	71 555,30	21,79 %

Zdroj: vlastné spracovanie

5. Diskusia

Sociálne prvky daňového systému v podmienkach Nemecka môžeme vidieť takmer všade, najlepšie ale na nezdaniteľných častiach a rôznych odpočítateľných položkách od základu dane. Nemecko svojim daňovníkom umožňuje znížiť si základ dane o výdavky napríklad ako poskytnuté výživné či zaplatená cirkevná daň a dokonca aj o mimoriadne výdavky ako výdavky na sociálnu a zdravotnú starostlivosť o postihnuté dieťa. V Nemecku sa tiež uplatňuje nezdaniteľné minimum a nezdaniteľná položka na každé vyživované dieťa. Taktiež môžeme sledovať sociálnu podporu aj v tom, že štát považuje za daňovo uznateľné výdavky aj výdavky na dopravu do práce a rôzne iné výdavky, ktoré sú spojené s výkonom

zamestnania, buď do výšky 1000 € ako paušál alebo do vyššej výšky pri zdokladovaní všetkých výdavkov. Daňovníci sú rozdelení do daňových tried, aby im štát mohol priznať patričnú sociálnu pomoc. Nemecko prostredníctvom daňového systému dokáže podporovať každú znevýhodnenú skupinu ľudí, či už slobodných rodičov, manželské páry s deťmi, páry s postihnutými deťmi, poskytuje príspevky na školné, školské pomôcky a všetky ostatné nevyhnutné výdavky s tým spojené. Previazanosť daňového a sociálneho systému v Nemecku je naozaj veľmi silná a oba systémy sú skutočne prepracované.

Na prípadovej štúdii zdanenia fyzickej osoby v Nemecku sa skúmal dopad uplatňovaných daňových stimulov najmä sociálneho charakteru na daňové zaťaženie daňovníka. Skutočný rozdiel medzi nominálnou (zákonnou sadzbou dane) a reálnou sadzbou odráža efektívna sadzba dane (viď tabuľku 16), ktorá zohľadňuje dopad uplatnenia sociálnych prvkov v zdanení daňovníka – fyzickej osoby v Nemecku.

Tab. 16: Výpočet efektívnej sadzby dane

Príjem v €	Daň na úhradu/Daňový preplatok pri uplatnení	Daň na úhradu/Daňový preplatok pri neuplatnení	Efektívna sadzba dane pri uplatnení	Efektívna sadzba dane pri neuplatnení	Rozdiel v perc. bodoch
28 757	1 430,20	4 811,49	- 4,97 %	16,73 %	21,7
47 928	1 763,82	11 342,46	3,68 %	23,67 %	19,99
191 712	58 750,76	71 555,30	30,65 %	37,32 %	6,67

Zdroj: vlastné spracovanie

Prvá efektívna sadzba dane je záporná, hneď v druhom variante je už kladná. Rozpätie sa pohybuje od – 4,97 % až po 30,65 %. Pri neuplatnení daňových úľav sú efektívne sadzby dane výrazne vyššie, pričom najväčší rozdiel sa nachádza pri nízkych príjmoch. Podľa efektívnej sadzby dane možno konštatovať, že Nemecko podporuje v najväčšej možnej miere pomocou sociálnych prvkov obyvateľstvo s nízkym príjmom. Práve na tomto porovnaní efektívnej sadzby dane pri uplatnení a neuplatnení daňových stimulov môžeme vidieť aký veľký vplyv majú sociálne prvky na výšku sadzby dane a tým aj na daňovú povinnosť.

Možno si všimnúť viaceré odlišnosti v uplatňovaní daňových stimulov v rámci zdaňovania príjmov fyzických osôb v Nemecku v porovnaní so SR. Za pozitívne možno považovať, že v SR je nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka ako aj nezdaniteľná časť základu dane na manželku/manžela daňovníka valorizovaná, lebo sa odvíja od výšky životného minima, čo v Nemecku tak nefunguje. Nezdaniteľná časť základu dane na doplnkové dôchodkové sporenie je v SR koncipovaná maximálne do výšky 180 €, čo možno považovať za veľmi nízke. Výdavky na kúpeľnú starostlivosť Nemecko neuplatňuje a v SR je táto nezdaniteľná časť od roku 2021 už tiež zrušená. Slovensko ponúka daňový bonus na zaplatené úroky z úveru pre mladých do 35 rokov, maximálne však do výšky 400 €, Nemecko takýto daňový bonus neuplatňuje. Daňový bonus na nezaopatrené deti je v SR v porovnaní s Nemeckom veľmi nízky. Od roku 2021 dochádza k navyšovaniu tejto položky v závislosti od veku dieťaťa. V prípade veku dieťaťa do 6 rokov sa výška daňového bonusu zdvojnásobí, v prípade veku od 6 do 15 rokov sa zvýši na 1,7-násobok hodnoty. Nemecko má nezdaniteľnú časť na dieťa, ktorá sa ale v prípade prekročenia základu dane považuje za daňový bonus. V prípade Nemecka je pochopiteľné, že sociálne prvky sú z absolútnej väčšiny nezdaniteľné časti základu dane a nie daňové bonusy či zľavy na dani, pretože daňovníci dosahujú ďaleko vyšší príjem ako je výška nezdaniteľnej časti základu dane.

Najzložitejšou otázkou ostáva, čo by sme na základe informácií získaných z analýzy zdaňovania príjmov fyzických osôb v Nemecku mohli uplatniť v daňovom a sociálnom systéme

SR tak, aby úžitok jednej strany neznížoval úžitok tej druhej. Čo a ako zmeniť, aby bol daňový systém čo najspravodlivejší, ale zároveň čo najjednoduchší a prehľadný a aby čo najlepšie splňal požiadavky na neho kladené. Na zváženie je doplniť možnosť uplatnenia paušálnych výdavkov aj v prípade príjmov zo závislej činnosti, pretože takúto možnosť majú v podmienkach SR iba živnostníci a samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré si môžu uplatniť paušálne výdavky vo výške 60 % z príjmov maximálne do výšky 20 000 €. Vhodnejšie by bolo pri príjmoch zo závislej činnosti stanoviť pevnú sumu týchto výdavkov, spolu s tým by bolo žiadané zadefinovať aké výdavky sa považujú za daňovo uznateľné, aby daňovníci mali možnosť uplatniť si reálne vynaložené výdavky, ktoré by samozrejme tiež mohli byť obmedzené stanovenou sumou. Napríklad paušálne výdavky vo výške 200 € a daňovo preukázateľné 400 €. V daňovo uznateľných výdavkoch by mohli byť zaradené napríklad cestovné náklady mestskou hromadnou dopravou, alebo železničnou dopravou, odev a pracovné pomôcky, ktoré neboli poskytnuté zo strany zamestnávateľa a podobne. V prípade, ak by sa financovanie cirkvi odčlenilo od štátneho rozpočtu, Slovensko môže hľadať inšpiráciu v Nemecku, ktoré má aj tento prvok prepracovaný. Financovanie cirkví je tam na dobrovoľno-nedobrovoľnej báze, čo znamená, že daňovníci sa môžu dobrovoľne prihlásiť ku akejkoľvek registrovanej cirkvi a následne im je vyrubená každoročná daň v podstate nedobrovoľne. Vďaka tomuto systému cirkvi neostanú bez financií a zároveň nezaťažujú štátny rozpočet.

6. Záver

Príspevok sa zaoberal sociálnymi aspektmi v zdaňovaní príjmov fyzických osôb v Nemecku. Vplyv sociálnych faktorov na výšku daňovej povinnosti daňovníka skúmal v závislosti od výšky mzdy daňovníka v troch variantoch (nízko-príjmový, priemerne-príjmový, vysoko-príjmový). Prostredníctvom efektívnej sadzby dane poukázal na skutočný vplyv uplatňovaných stimulov sociálneho charakteru. Ak by nefungovali väzby medzi daňovým a sociálnym systémom, došlo by k nárastu efektívnej sadzby dane – v prípade nízko-príjmových daňovníkov aj o viac ako 30 percentuálnych bodov a tým by došlo aj k nárastu daňového zaťaženia. Daňovo-odvodové zaťaženie subjektov možno zmierňovať práve prostredníctvom väzieb medzi daňovým a sociálnym systémom, takže týmto väzbám je potrebné venovať dostatočnú pozornosť.

Literatúra

LÉNÁRTOVÁ, G. 2014. Tax stimulation and business environment in Slovakia. In Current Problems of the Corporate Sector 2014: Proceedings of International Scientific Conference. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM. ISBN 978-80-225-3867-1, 2014.

LOHN-INFO. *Das Lohnsteuerabzugsverfahren - Zahlen zur Lohnsteuer*, [elektronický zdroj].

LOHN-INFO. *Berechnung der Kirchensteuer beim Lohnsteuerabzugsverfahren*, [elektronický zdroj]. Zwönitz, 2020, [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: <https://www.lohn-info.de/kirchensteuer.html#berechnung>.

LOHN-INFO. *Sozialversicherungsbeiträge 2020*, [elektronický zdroj], Zwönitz, 2020, [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: <https://www.lohn-info.de/sozialversicherungsbeitraege2020.html>. Statista. *Durchschnittsgehalt in Deutschland*, [elektronický zdroj]. Berlin, 2020, [cit. 2021-01-25]. Dostupné na: <https://de.statista.com/themen/293/durchschnittseinkommen/>.

NIEMANN, R. – SCHREIBER, U. *Herausforderungen und Entwicklungsperspektiven des Steuersystems*, [elektronický zdroj]. Schmalenbachs, 2020, [cit. 2021-01-11]. Dostupné na: https://madoc.bib.uni-mannheim.de/53887/1/10.1007_s41471-020-00083-4.pdf.

SIRIUS DIENSTLEISTUNGEN GMBH. *Das deutsche Steuersystem*, [elektronický zdroj]. Passau, 2019, [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: <https://sk.sirius-personal.eu/post/2019/04/24/nemeck%C3%BD-da%C5%88ov%C3%BD-syst%C3%A9m>

VMD CONSULTING S.R.O.. *Kalkulácia výšky dane v Nemecku* [elektronický zdroj]. Spišská Nová Ves, 2020, [cit. 2020-12-28]. Dostupné na: <https://www.vratmidan.sk/2020/10/16/kalkulacia-vysky-dane-v-nemecku/>

VMD CONSULTING S.R.O.. *Daňové triedy v Nemecku* [elektronický zdroj]. Spišská Nová Ves, 2020, [cit. 2021-01-26]. Dostupné na: <https://www.vratmidan.sk/2020/07/24/danove-triedy-v-nemecku-vsetko-co-potrebuje-vediet/>

Statista. *Durchschnittsgehalt in Deutschland*, [elektronický zdroj]. Berlin, 2020, [cit. 2021-01-25]. Dostupné na: <https://de.statista.com/themen/293/durchschnittseinkommen/>.

Adresa autorov:

Ivona Ďurinová, Ing., PhD.
Ekonomická univerzita v Bratislave
Fakulta podnikového manažmentu
Katedra podnikových financií
Dolnozemska cesta 1/b
852 35 Bratislava
Slovenská republika
e-mail: ivona.durinova@euba.sk